

ارزیابی رضایتمندی فارغ التحصیلان از کیفیت آموزش پزشکی عمومی دانشگاه علوم پزشکی شهید صدوقی یزد

سید جلیل میرمحمدی^۱، امیر هوشنگ مهرپرور^۲، مریم بهاء‌لو^{۳*}، محمدحسین داوری^۴

۱- دانشیار، گروه طب کار و مرکز تحقیقات بیماری‌های ناشی از صنعت، دانشگاه علوم پزشکی شهید صدوقی یزد
۲- پزشک عمومی، عضو مرکز تحقیقات بیماری‌های ناشی از صنعت، دانشگاه علوم پزشکی شهید صدوقی یزد
۳- دستیار تخصصی طب کار، دانشگاه علوم پزشکی شهید صدوقی یزد

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۲/۴/۱۲

تاریخ دریافت: ۱۳۹۱/۱۲/۱۶

چکیده

سابقه و اهداف: به منظور دستیابی به کیفیت مطلوب در آموزش ابتدا باید کیفیت آموزش‌ها را ارزیابی و سپس تغییرات لازم را در آن‌ها ایجاد کرد. نظر به اینکه توجه به نظرات دانش‌آموختگان در مراکز آموزش پزشکی برای بررسی کیفیت این آموزش‌ها بسیار حائز اهمیت می‌باشد، ما در این مطالعه برای بررسی کیفیت آموزش پزشکی در حیطه علوم پایه و بالینی، دیدگاه فارغ التحصیلان پزشکی چهار سال گذشته دانشگاه علوم پزشکی شهید صدوقی یزد بررسی کردیم.

روش بررسی: مطالعه حاضر یک مطالعه توصیفی-تحلیلی و از نوع مقطعی می‌باشد. نمونه‌گیری به روش سرشماری و از فارغ التحصیلان پزشکی ۴ سال گذشته دانشگاه بود. روش گردآوری اطلاعات از طریق پرسشنامه‌ای بود که روایی و پایایی آن تأیید گردید و از ۱۸۳ نفر از فارغ التحصیلان این دانشگاه از طریق مصاحبه تلفنی در سال ۱۳۹۱ پرسیده شد.

یافته‌ها: در گروه‌های علوم پایه و بالینی به ترتیب میانگین رضایتمندی از کیفیت آموزش ۳/۸۶ و ۳/۸۱، میانگین رضایتمندی از نظم اساتید در حضور در کلاس‌ها ۴/۱۱ و ۳/۹۸ بود. از نظری آماری در بین دو گروه علوم پایه و بالینی تفاوت معنی‌داری بین رضایتمندی از کیفیت آموزش وجود نداشت ($P\text{-Value}=0/237$) اما از نظر رضایتمندی از نظم اساتید در حضور در کلاس‌ها و رضایتمندی از وقت‌گذاری اساتید برای تدریس تفاوت معنی‌داری بین دو گروه دیده شد ($P\text{-Value}<0/001$).

نتیجه‌گیری: وضعیت آموزشی دانشگاه علوم پزشکی یزد از نظر فارغ التحصیلان مطلوب است و به طور کلی فارغ التحصیلان از آموزش‌های دوران علوم پایه راضی‌تر از آموزش‌های دوران بالینی بودند.

واژه‌های کلیدی: کیفیت آموزش پزشکی، علوم پایه، بالینی، رضایتمندی

* نویسنده مسئول؛ تلفن: ۰۳۵۱-۶۲۷۱۳۳۹، پست الکترونیکی: drbahaloo@gmail.com

ارجاع به این مقاله به صورت زیر است:

Mirmohammadi S. J, Mehrparvar A. H, Bahaloo M, Davari M. H. *Satisfaction of Shahid Sadoughi University of Medical Sciences' alumni about the quality of medical education*. Journal of Medical Education and Development. 2013; 8(2): 36-46

مقدمه

هدف اصلی دانشگاه‌ها و مراکز آموزشی، تربیت نیروی انسانی متخصص و مورد نیاز جامعه است. سیستم آموزشی نیز مانند هر نهاد دیگری ممکن است به علت مشکلات و کمبودها دچار سوء کارکرد شده و نتواند وظایف خود را به درستی انجام دهد که این امر موجب هدر رفتن سرمایه و عدم کسب نتیجه مطلوب می‌شود (۱)، به همین علت شناخت مشکلات و تدوین و اجرای برنامه‌ها و اصلاح آن‌ها و نیز توجه به کیفیت آموزش، جایگاه ویژه‌ای برای رسیدن به اهداف اصلی مراکز آموزشی دارد (۲،۳).

در این بین، دانشکده‌های پزشکی از اصلی‌ترین مراکز آموزش دانشگاهی در ایران و جهان محسوب می‌شوند. این دانشکده‌ها وظیفه آموزش نیروی متخصصی را بر عهده دارند که با حرفه مقدس پزشکی ضمن کسب دانش، مهارت‌ها و نگرش‌های لازم برای درمان و مراقبت از بیماران، بتوانند مشکلات فردی و اجتماعی افراد را درک و برطرف نمایند (۵،۴). این آموزش‌ها باید بتوانند دانش نظری را به مهارت‌های ذهنی و عملی جهت مراقبت و بهبود بیماران مبدل سازند (۶). در دو دهه اخیر، آموزش پزشکی در جهان گسترش رو به رشدی داشته (۷) و به علت نیاز شدید به نیروی انسانی، تعداد دانشگاه‌های علوم پزشکی و پذیرش دانشجویان پزشکی بیشتر شده است. اما در برخی موارد توجه کمتری به کیفیت آموزش پزشکی دانشگاه‌ها و بهبود ارتقای آن وجود داشته است (۱،۸). هرچند صاحب‌نظران تربیت نیروی انسانی و اساتید از نحوه آموزش دانشجویان ابراز رضایت نسبی دارند (۹-۱۱)، اما دانشجویان پزشکی آمادگی خود را در زمینه مهارت‌های پزشکی لازم، مناسب نمی‌دانند (۱۲) و برخی تحقیقات نشان داده‌اند که تعدادی از دانشکده‌های پزشکی نمی‌توانند مهارت لازم در زمینه گرفتن شرح حال بیمار، معاینات پزشکی، تشخیص و درمان بیماران را در دانشجویان ایجاد نمایند (۱۳). در سال‌های اخیر در کشورهای اروپایی و ایالات متحده تلاش بیشتری برای ارتقای کیفیت آموزش جهت بهبود مراقبت از بیماران و جلوگیری از اشتباهات قابل پیشگیری

توسط پزشکان به وجود آمده است (۱۴) و در این راستا تغییراتی در برنامه‌های آموزشی برای تربیت نیروی انسانی متخصص و بهبود کیفیت درمان اجرا می‌شود (۱۵،۱۶). اما برای رسیدن به کیفیت مطلوب در آموزش ابتدا باید کیفیت آموزش‌ها را ارزیابی (۱۷) و سپس تغییرات لازم را در برنامه‌های آموزشی ایجاد کرد (۸،۱۰). اساتید دانشگاه‌ها باید دانش و مهارت لازم در تدریس را داشته باشند و بدانند چگونه و در چه زمان آن را به کار گیرند (۲).

نظر به این که توجه به نظرات دانش‌آموختگان در مراکز آموزش پزشکی برای بررسی کیفیت این آموزش‌ها بسیار حائز اهمیت و قابل قبول می‌باشد، ما نیز در این پژوهش برای بررسی کیفیت آموزش پزشکی در حیطه علوم پایه و بالینی، دیدگاه فارغ‌التحصیلان پزشکی چهار سال گذشته دانشگاه علوم پزشکی شهید صدوقی یزد بررسی کردیم.

روش بررسی

مطالعه حاضر یک مطالعه توصیفی-تحلیلی و از نوع مقطعی می‌باشد که در سال ۱۳۹۱ با هدف بررسی کیفیت آموزش پزشکی در دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی شهید صدوقی یزد انجام شد.

نمونه‌گیری به روش سرشماری و شامل کلیه فارغ‌التحصیلان رشته پزشکی چهار سال گذشته دانشگاه بود. نمونه‌ها ۲۱۰ نفر بودند که ۱۸۳ نفر از آن‌ها تا پایان مصاحبه همکاری لازم را داشتند و ۲۷ نفر به علت عدم همکاری، تغییر شماره تلفن و عدم پاسخ‌دهی وارد مطالعه نشدند. مصاحبه از طریق تلفنی و توسط یک پزشک عمومی انجام شد. هر مصاحبه به طور متوسط حدود ۳۰ دقیقه به طول انجامید. در ابتدای مصاحبه در مورد طرح و هدف از انجام آن و مقیاس لیکرت که مقیاس پاسخگویی به سؤالات پرسشنامه بود به شرکت کنندگان توضیحاتی داده می‌شد. مدت زمان گردآوری داده‌ها حدود ۶ ماه بود.

سؤالات پرسشنامه در دو حیطه: رضایتمندی از کیفیت آموزش دوران علوم پایه و بالینی طراحی شد. همچنین در

وقت گذاری اساتید برای تدریس، رضایتمندی از کیفیت آموزش در راندها، گزارش‌های صبحگاهی و ژورنال کلاب‌ها و رضایتمندی از کیفیت آموزش درمانگاه‌های هر بخش استفاده شد. در مورد منابع مورد استفاده جهت امتحانات پاسخ به صورت جزوه، کتاب و یا هردو بود.

روایی پرسشنامه‌ها با استفاده از نظرات اساتید هیأت علمی و مقاله‌های علمی تعیین شد و ارزیابی پایایی آن با ضریب آلفای کرونباخ (۰/۷۹) محاسبه شد که ۰/۷۹ بود.

در پایان، داده‌ها وارد نرم افزار SPSS ver.19 گردید و از طریق آزمون‌های آماری t test و مربع کای تجزیه و تحلیل شدند، سپس میانگین رضایتمندی کلی از هر درس بر اساس گزارش گورمن ارزیابی گردید. ارزیابی‌های گزارش گورمن (Gorman Report) همه ساله، نتیجه ارزیابی دانشکده‌های رشته‌های تحصیلات تکمیلی مانند کارشناسی ارشد و دکترای حرفه‌ای دانشگاه‌های آمریکا و کانادا و برخی از دانشگاه‌های بین‌المللی دیگر را بررسی و منتشر می‌کند. نتایج حاصل از این ارزیابی در هفت گروه طبقه‌بندی می‌شود که در جدول ۱ نشان داده می‌شود (۱۷، ۱۸). چنانچه امتیازات بدست آمده از ارزیابی دانشگاه‌ها و دانشکده‌ها نشان دهنده وضعیت غیر رضایت بخش باشد فرصت بهبود وضعیت به واحد مربوطه داده می‌شود و در صورت وضعیت رضایت بخش رتبه آن دانشکده مشخص و انتشار می‌یابد (۱۷).

پایان دو سؤال در مورد محل فعالیت فعلی پزشکان و نیز اینکه آیا کیفیت آموزش دانشگاه جوابگوی نیازهای بیماران آن‌ها به خصوص در موارد اورژانسی بوده یا خیر قرار داشت.

بررسی کیفیت آموزش علوم پایه شامل موارد زیر می‌گردید: رضایتمندی از کیفیت آموزش از نظر فارغ‌التحصیلان، رضایتمندی از نظم و وقت گذاری اساتید برای تدریس و منبع مورد استفاده دانشجویان جهت امتحانات که برای هر درس به طور جداگانه مورد سؤال واقع می‌شد. این دروس شامل آناتومی، بافت شناسی، بهداشت، آسیب شناسی، فیزیولوژی، بیوشیمی، میکروب شناسی، ویروس شناسی، انگل شناسی، ایمنی شناسی، جنین شناسی و زبان تخصصی بود.

در بررسی کیفیت آموزش بالینی، رضایتمندی از کیفیت آموزش کلاس‌ها از نظر فارغ‌التحصیلان، رضایتمندی از نظم و وقت گذاری اساتید برای تدریس، رضایتمندی از کیفیت آموزش در راندها، گزارش‌های صبحگاهی، ژورنال کلاب‌ها و درمانگاه‌ها و نیز منبع مورد استفاده دانشجویان جهت امتحانات سؤال شد. سؤالات فوق در مورد بخش‌های بالینی زیر جداگانه پرسیده شد: داخلی، جراحی، کودکان، زنان، چشم پزشکی، ارولوژی، ارتوپدی، روانپزشکی، اعصاب، گوش و حلق و بینی، پوست، اورژانس، عفونی، قلب، رادیولوژی و بیهوشی.

مقیاس لیکرت (به صورت خیلی ضعیف=۱، ضعیف=۲، متوسط=۳، خوب=۴ و خیلی خوب=۵) برای پاسخگویی به سؤالات رضایتمندی از کیفیت آموزش، رضایتمندی از نظم و

جدول ۱: طبقه بندی دانشگاه‌ها، گزارش گورمن (۱۸، ۱۷)

طبقه	دامنه عددی (امتیاز کسب شده)
بسیار قوی	۴/۵۱-۴/۹۹
قوی	۴/۰۱-۴/۴۹
خوب	۳/۶۱-۳/۹۹
بیش از رضایت بخش	۳/۰۱-۳/۵۹
رضایت بخش	۲/۵۱-۲/۹۹
مرزی	۲/۰۱-۲/۴۹
غیر رضایت بخش	<۲

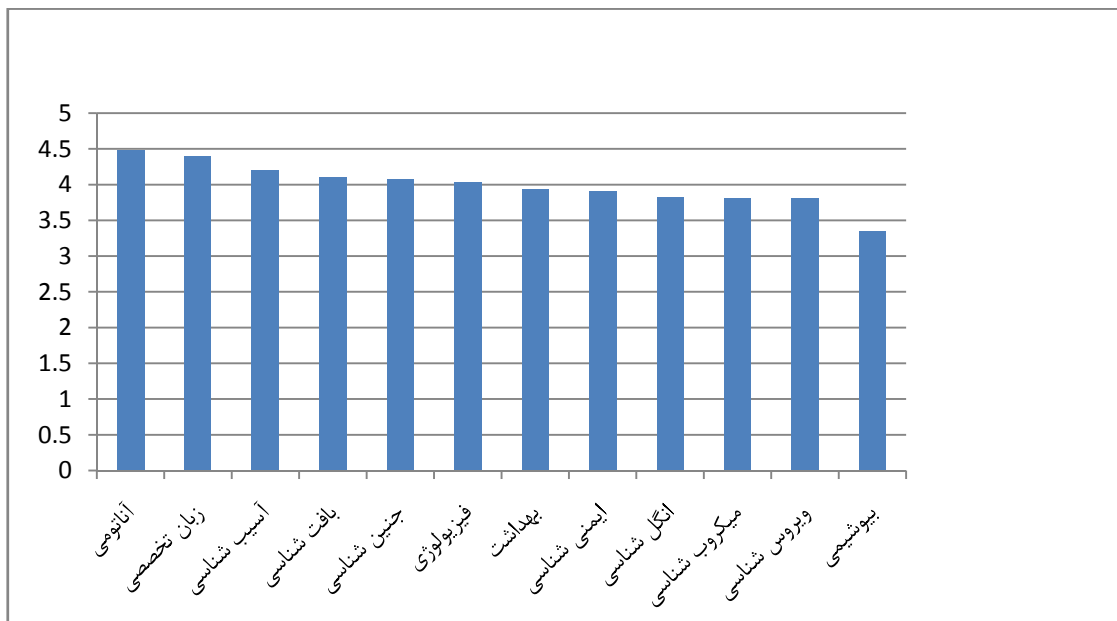
یافته‌ها

کیفیت آموزش، رضایتمندی از نظم اساتید در حضور در کلاس‌ها و رضایتمندی از وقت گذاری اساتید برای تدریس (جدول ۲) و نیز میانگین امتیاز کسب شده در رضایتمندی کلی (شامل همه موارد ذکر شده) (نمودار ۱) به ترتیب از درس آناتومی و بیوشیمی بود.

تعداد افرادی که تا پایان به سؤالات پرسش نامه‌ها پاسخ دادند ۱۸۳ نفر (۸۷/۱۴٪) بودند. از این تعداد ۶۹ نفر (۴۰/۱٪) پزشک خانواده، ۳۹ نفر (۲۲/۷٪) شاغل در بخش اورژانس، ۴۷ نفر (۲۷/۳٪) شاغل در درمانگاه و ۱۷ نفر (۹/۹٪) دستیار رشته‌های تخصصی بودند. بیشترین و کم‌ترین رضایتمندی از

جدول ۲: میانگین رضایتمندی از کیفیت آموزش، رضایتمندی از نظم اساتید در حضور در کلاس‌ها و رضایتمندی از وقت گذاری اساتید برای تدریس و نیز میانگین امتیاز کسب شده در رضایتمندی کلی از هر در سرد مورد دروس علوم پایه به ترتیب برتری گروه‌ها

میانگین	رضایتمندی از کیفیت آموزش	رضایتمندی از وقت گذاری اساتید	رضایتمندی از نظم اساتید
آناتومی	۴/۴۰	۴/۵۳	۴/۵۱
زبان تخصصی	۴/۳۲	۴/۴۳	۴/۴۳
آسیب شناسی	۴/۰۸	۴/۴۹	۴/۲۵
بافت شناسی	۳/۹۲	۴/۲۰	۴/۱۹
جنین شناسی	۳/۹۵	۴/۱۴	۴/۱۴
فیزیولوژی	۳/۹۴	۴/۰۹	۴/۱۰
بهداشت	۳/۶۶	۴/۰۹	۴/۰۸
ایمنی شناسی	۳/۹۳	۳/۹۷	۳/۹۹
انگل شناسی	۳/۶۳	۳/۹۱	۳/۹۲
میکروب شناسی	۳/۶۳	۳/۹۱	۳/۹۰
ویروس شناسی	۳/۶۰	۳/۹۱	۳/۹۲
بیوشیمی	۲/۹۳	۳/۵۶	۳/۵۵

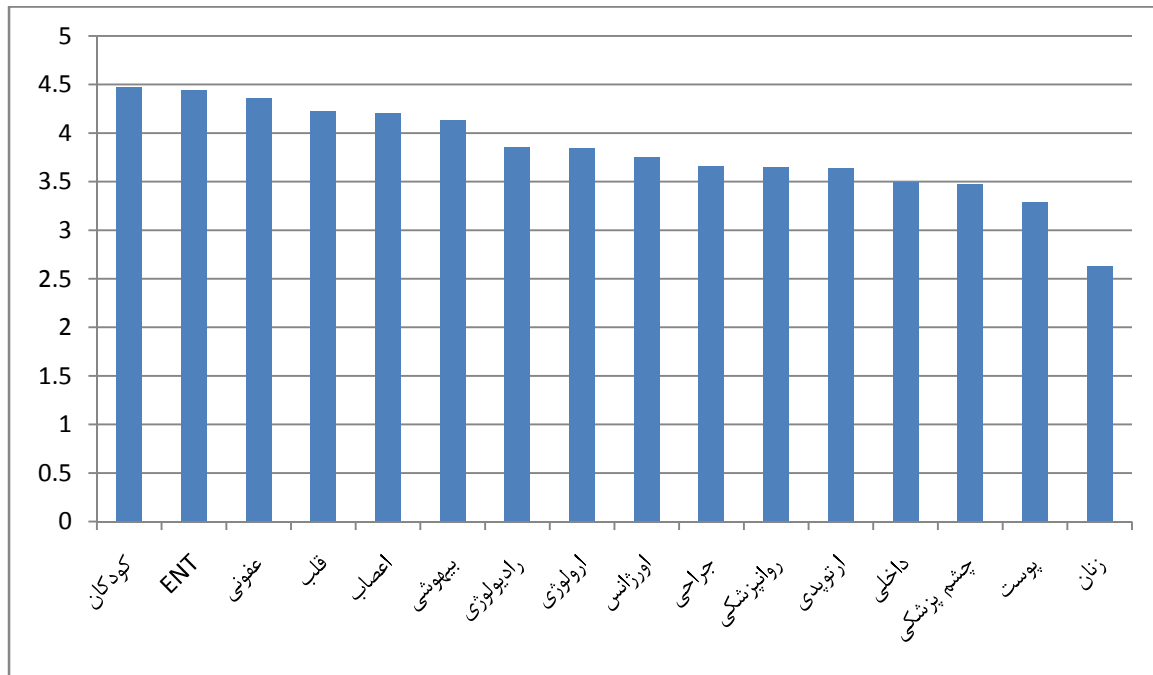
نمودار ۱: رضایتمندی کلی از دروس علوم پایه

و زنان بود (جدول ۳ و نمودار ۲). رضایتمندی از کیفیت آموزش در ژورنال کلاب‌ها، راندها، مورنینگ‌ها و درمانگاه‌ها در مورد بخش‌های بالینی در جدول ۳ آورده شده است.

بیشترین و کم‌ترین میانگین رضایتمندی از کیفیت آموزش کلاس‌ها، رضایتمندی از نظم اساتید در حضور در کلاس‌ها و وقت گذاری اساتید برای تدریس و رضایتمندی کلی (شامل همه موارد ذکر شده) به ترتیب در بخش کودکان

جدول ۳: میانگین رضایتمندی از کیفیت آموزش کلاس‌ها، رضایتمندی از نظم اساتید در حضور در کلاس‌ها و وقت گذاری اساتید برای تدریس و رضایتمندی از کیفیت آموزش در ژورنال کلاب‌ها، راندها، مورنینگ‌ها و درمانگاه‌ها در مورد بخش‌های بالینی به ترتیب برتری گروه‌ها

میانگین بخش	رضایتمندی از			رضایتمندی از کیفیت آموزش		
	وقت گذاری اساتید	نظم اساتید	کیفیت آموزش کلاس‌ها	درمانگاه	مورنینگ	راند
کودکان	۴/۴۹	۴/۵۰	۴/۵۱	۴/۴۷	۴/۴۳	۴/۴۶
ENT	۴/۴۲	۴/۴۱	۴/۳۸	۴/۵۵	-	۴/۳۳
عفونی	۴/۴۶	۴/۴۶	۴/۲۶	۴/۴۰	۴/۳۳	۴/۳۷
قلب	۴/۳۴	۴/۳۶	۴/۲۱	۳/۹۴	۴/۲۴	۴/۳۱
اعصاب	۴/۲۶	۴/۲۷	۴/۳۴	۴/۰۷	-	۴/۱۸
بیهوشی	۴/۱۷	۴/۱۹	۴/۰۲	-	-	-
رادیولوژی	۳/۹۶	۳/۹۴	۳/۶۹	-	-	-
ارولوژی	۳/۹۴	۳/۹۳	۳/۸۳	۳/۸۶	-	۳/۸۴
اورژانس	۳/۷۵	۳/۷۲	۳/۷۸	-	-	-
جراحی	۳/۷۸	۳/۷۳	۳/۶۵	۳/۶۰	۳/۵۶	۳/۷۴
روانپزشکی	۳/۸۱	۳/۷۹	۳/۶۲	۳/۵۳	۳/۴۷	۳/۵۳
ارتوپدی	۳/۷۸	۳/۷۷	۳/۶۰	۳/۶۵	-	۳/۵۹
داخلی	۳/۵۸	۳/۶۰	۳/۴۲	۳/۴۴	۳/۴۶	۳/۶۴
چشم پزشکی	۳/۶۳	۳/۶۵	۳/۲۶	۳/۲۹	-	-
پوست	۳/۴۰	۳/۳۹	۳/۱۷	۳/۲۲	-	-
زنان	۲/۸۴	۲/۸۴	۲/۵۵	۲/۵۹	۲/۵۷	۲/۴۹

نمودار ۲: رضایتمندی کلی از دروس بالینی

در گروه‌های علوم پایه و بالینی به ترتیب میانگین رضایتمندی از کیفیت آموزش ۳/۸۶ و ۳/۸۱، میانگین رضایتمندی از نظم اساتید در حضور کلاس‌ها ۴/۱۱ و ۳/۹۸ و میانگین رضایتمندی از وقت‌گذاری اساتید برای تدریس ۴/۱۲ و ۳/۹۹ بود که از نظری آماری در بین دو گروه علوم پایه و بالینی تفاوت معنی‌داری بین رضایتمندی از کیفیت آموزش وجود نداشت ($P\text{-Value}=0/237$) اما از نظر رضایتمندی از نظم اساتید در حضور کلاس‌ها و میانگین رضایتمندی از وقت‌گذاری اساتید برای تدریس تفاوت معنی‌داری بین دو گروه دیده شد ($P\text{-value}<0/001$). میانگین رضایتمندی کلی از مجموع کیفیت آموزش، نظم و وقت‌گذاری اساتید در گروه‌های علوم پایه، ۱۲/۰۹ و در گروه‌های بالینی، ۱۱/۷۹ بود که اختلاف دو گروه معنی‌دار بود ($P\text{-value}<0/001$).

بحث

نتایج این مطالعه نشان داد که کیفیت آموزشی دانشگاه از نظر تعداد زیادی از فارغ‌التحصیلان، پاسخگوی نیازهای بیماران به خصوص در موارد اورژانس بوده است که این نشان

از نظر منبع مورد استفاده دانشجویان جهت امتحانات دروس علوم پایه در تمامی دروس کتاب را به عنوان منبع مورد مطالعه جهت امتحان دانستند (۷۲/۳٪) و در گروه‌های بالینی در بخش‌های جراحی و داخلی بخش‌هایی از کتاب و قسمت‌هایی از جزوه را برای امتحانات مطالعه می‌کردند (به ترتیب: ۳۹/۹٪ و ۴۱٪) و در بخش بیهوشی و رادیولوژی تنها جزوه (به ترتیب: ۹۶/۴٪ و ۹۲/۵٪) مورد استفاده بوده و در سایر بخش‌ها فارغ‌التحصیلان برای امتحان کتاب را مطالعه می‌کردند (با میانگین: ۵۵/۰۵٪).

از نظر ۱۳۹ نفر (۸۳/۲٪) از شرکت‌کنندگان در طرح کیفیت آموزشی دانشگاه جوابگوی بیماران به خصوص در موارد اورژانس بوده است که در بین گروه‌های مختلف شغلی اعم از پزشک خانواده، شاغل در اورژانس، شاغل در درمانگاه و یا دستیار رشته‌های تخصصی اختلاف معنی‌داری وجود نداشت ($P\text{-Value}=0/379$). همچنین میانگین رضایتمندی از آموزش درمانگاه‌های کلیه بخش‌های بالینی ۳/۷۴ بود.

کیفیت آموزشی این درس دارد. دروس بافت شناسی، آسیب شناسی، فیزیولوژی، جنین شناسی و زبان تخصصی از نظر رضایتمندی از کیفیت کلی آموزش در سطح قوی طبقه‌بندی گزارش گورمن قرار داشت که رضایت کامل فارغ‌التحصیلان از این دروس را نشان می‌دهد. رضایتمندی از کیفیت کلی آموزش درس آناتومی در سطح بسیار قوی گزارش گورمن قرار داشت. با توجه به این که درس آناتومی یکی از دروس اساسی و پایه علوم پزشکی می‌باشد، کیفیت آموزشی آن نیز از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است که خوشبختانه وضعیت آموزشی این درس در دانشگاه علوم پزشکی یزد بسیار خوب بوده است.

نتایج بررسی‌ها در بخش‌های بالینی نشان داد که رضایتمندی از وضعیت کلی آموزش بخش‌های زنان، داخلی، چشم پزشکی و پوست در وضعیت بیش از رضایت بخش در طبقه بندی گورمن قرار دارند. در مورد بخش چشم پزشکی اکثر فارغ‌التحصیلان به این نکته اشاره داشتند که آموزش‌های بخش چشم پزشکی بسیار تخصصی است و بیش از نیاز یک پزشک عمومی می‌باشد، در مطالعه نجابت و همکاران نیز به این نکته اشاره شده است (۲۱). در مورد بخش زنان با وجود این که وضعیت کلی آموزش در سطح بیش از رضایت بخش قرار داشت، اما کم‌ترین امتیاز را در بین تمامی گروه‌های بالینی و علوم پایه به خود اختصاص داد. اکثر فارغ‌التحصیلان به این نکته اشاره داشتند که در بخش زنان و زایشگاه کمتر آموزش علمی و کاربردی وجود دارد و بیشتر کارهای پرستاری و مامایی به اینترن‌ها واگذار می‌شود. در مورد بخش داخلی، نتایج این مطالعه با نتایج ارزیابی درونی بخش داخلی دانشگاه سمنان که برای ارتقاء کیفیت آموزشی انجام شده بود، هم‌خوانی دارد (۲۲) اما به نظر اکثر فارغ‌التحصیلان بخش داخلی نیاز به بررسی بیشتری جهت ارتقاء کیفیت آموزش وجود دارد.

بخش‌های جراحی، ارولوژی، ارتوپدی، روانپزشکی، اورژانس و رادیولوژی از نظر طبقه بندی گزارش گورمن در سطح خوب قرار داشتند. در مطالعه مرتضوی و همکاران در بررسی رضایتمندی دانشجویان از آموزش اورژانس، عملکرد اساتید و

از موفقیت آموزشی این دانشگاه در تربیت پزشکان عمومی دارد.

رضایتمندی از کیفیت آموزشی دانشگاه در گروه‌های علوم پایه و بالینی بر اساس طبقه‌بندی گزارش گورمن در سطح خوب ارزیابی شد، که مشابه نتایج مطالعه‌ای در دانشگاه ایران بوده که کیفیت آموزش بالینی در سطح نسبتاً مطلوب گزارش شده است (۲). نتایج بررسی‌های انجام شده در دانشگاه‌های علوم پزشکی اهواز و شیراز با مطالعه کنونی هم‌خوانی ندارد (۱۱، ۱۹) در مطالعه اهواز کیفیت آموزشی از نظر اساتید متوسط و از نظر دانشجویان ضعیف بود (۱۱). در تایوان نیز آموزش بالینی وضعیت مناسبی نداشته و دانش تئوری بر آموزش بالینی مقدم بوده، همچنین از نظر دانشجویان پزشکی تایوان و ایالات متحده آموزش‌های علوم پایه کاملاً متناسب با آموزش‌های بالینی نبوده است (۲۰).

از نظر رضایتمندی از نظم اساتید در حضور در کلاس‌ها و وقت‌گذاری آن‌ها برای تدریس در گروه‌های علوم پایه در سطح قوی و در گروه‌های بالینی در سطح خوب گزارش گورمن ارزیابی شد که با توجه به مشغله اساتید بالینی جهت معاینه بیماران و حضور در بیمارستان‌های مختلف، این گروه از اساتید فرصت کمتری برای حضور منظم و به موقع در کلاس‌ها را دارند.

در مورد منابع مورد استفاده جهت امتحان در دروس علوم پایه و بالینی عمدتاً دانشجویان از کتاب استفاده می‌کردند که استفاده از کتاب مرجع به جای جزوه از سوی دانشجویان قابل تحسین می‌باشد. در مطالعه فصیحی و همکاران نیز استفاده از منابع علمی روز آمد در آموزش‌ها در وضعیت خوب ارزیابی شد (۲).

در مورد دروس علوم پایه، مطالعه‌ای که به تفکیک هر کدام از گروه‌ها را ارزیابی کرده باشد، وجود نداشت. نتایج نشان داد که از نظر رضایتمندی از کیفیت کلی آموزش، دروس بهداشت، میکروب شناسی، ویروس شناسی، انگل شناسی و ایمنی شناسی در سطح خوب طبقه بندی گورمن قرار داشت و این نشان از رضایت نسبی فارغ‌التحصیلان از

مطالعات دیگر نیز وضعیت آموزش درمانگاهی و عملکرد اساتید در این زمینه را خوب ارزیابی کرده اند (۲۳، ۲۶).

اکثر فارغ التحصیلان به این نکته اشاره داشتند که در دوره هفت ساله آموزش پزشکی، آموزش مناسبی در مورد مدیریت و اداره مراکز بهداشتی درمانی و نحوه برخورد با بیماران این مراکز وجود نداشته است. حال آنکه آموزش پزشکی جامعه‌نگر شیوه آموزشی است که پزشکانی را تربیت می‌کند که بتوانند با مسایل مرتبط با جامعه در زمینه پیشگیری اولیه و ثانویه به طور موثر برخورد نمایند (۲۷). در حالی که با توجه به نظرات شرکت کنندگان در مطالعه، جای چنین آموزش‌هایی در دوران پزشکی خالی است.

از جمله محدودیت‌های این مطالعه، تماس‌های تلفنی است که موجب از دست رفتن تعدادی از نمونه‌ها به سبب عدم پاسخگویی، عدم همکاری و تغییر شماره تماس‌ها و نداشتن شماره تماس از برخی افراد شد. پیشنهادی که در مورد اجرای طرح‌های بعدی در زمینه این موضوع وجود دارد، این است که بهتر است نظر سنجی از دانشجویان علوم پایه و بالینی به عمل آید که در این صورت با توجه به فاصله زمانی کم از حضور در هر کدام از کلاس‌ها خطای یادآوری کمتر خواهد شد.

نتیجه‌گیری

وضعیت آموزشی دانشگاه علوم پزشکی یزد از نظر فارغ التحصیلان مطلوب است که نشان از دانش و تجربه و دلسوزی اساتید بخش‌های بالینی و علوم پایه دارد، البته در برخی از گروه‌ها نیاز به بازنگری و اصلاح نواقص وجود دارد و به طور کلی فارغ التحصیلان از آموزش‌های دوران علوم پایه راضی‌تر از آموزش‌های دوران بالینی بودند.

سپاس و قدردانی

از کلیه کارکنان معاونت آموزشی دانشگاه شهید صدوقی یزد و سرکار خانم دکتر نبی که در اجرای این طرح ما را یاری نمودند صمیمانه تشکر می‌کنیم.

شیوه آموزشی را در حد خوب ارزیابی نموده بود (۲۳) که مشابه نتایج این مطالعه بوده است. نکته‌ای که اکثر فارغ التحصیلان در زمینه آموزش اورژانس به آن اشاره داشتند، این بود که وضعیت آموزش اورژانس پس از ورود اساتید طب اورژانس به عرصه آموزش دانشجویان بسیار بهبود داشته و هم‌اکنون یکی از بخش‌های خوب آموزشی محسوب می‌شود. در مورد بخش جراحی، پزشکان فارغ التحصیل در قسمت‌های مختلف رضایت نسبی داشتند که با نتیجه مطالعه حسین پور و همکاران در مورد میانگین آموزشی بخش جراحی مغایرت دارد (۲۴).

فارغ التحصیلان از وضعیت کلی آموزش در بخش‌های کودکان، اعصاب، گوش و حلق و بینی، عفونی، قلب و بیهوشی رضایت کامل داشتند و از نظر طبقه‌بندی گزارش‌گورمن این بخش‌ها در وضعیت قوی قرار گرفتند. در واقع این بخش‌ها بهترین بخش‌های بالینی از نظر پزشکان فارغ التحصیل بودند و توالی برتری آن‌ها بر حسب امتیاز به ترتیب بخش کودکان، گوش و حلق و بینی، عفونی، قلب، اعصاب و بیهوشی بود.

با توجه به نتایج، وضعیت آموزشی بخش کودکان نسبت به گروه آموزشی کودکان دانشگاه سمنان وضعیت بهتری دارد (۱۷). فارغ التحصیلان از وضعیت آموزش در بخش بیهوشی رضایت داشتند و به نظر آن‌ها موارد ضروری برای یک پزشک عمومی در بخش بیهوشی آموزش داده می‌شود. البته این نظر گروهی از فارغ التحصیلان بود که پس از ورود طب اورژانس دوره عملی یک ماهه بیهوشی را در اتاق عمل سپری کرده بودند و از این دوره کوتاه راضی‌تر از دروس تئوری بیهوشی بودند که این مشابه نظر دانشجویان پزشکی دانشگاه شیراز در مورد محل آموزش بیهوشی بود که آن‌ها اتاق عمل را مکان مناسب‌تری برای آموزش بیهوشی می‌دانستند (۲۵).

رضایتمندی از کیفیت آموزش درمانگاه‌های بالینی از نظر طبقه‌بندی گزارش‌گورمن در سطح خوب قرار داشت. فارغ التحصیلان بیشترین رضایتمندی را از درمانگاه بخش گوش و حلق و بینی داشتند که علی‌رغم شلوغی درمانگاه و سخت‌گیری اساتید آموزش در حد بسیار خوب انجام می‌شده است.

References

- 1- Roudbari M, Aslmarz B. The academic progress of students in Zahedan University of Medical Sciences and its associated factors. *Strides in Development of Medical Education*. 2010; 7(2): 147-52. [Persian]
- 2- Fasihharandi T, Soltaniarabshahi SK, Tahami SA, Mohammadalizadeh. Viewpoints of medical students about the quality of clinical education. *The Journal of Qazvin University of Medical Sciences*. 2004; 8(30): 4-9. [Persian]
- 3- Hazavehei SMM, Fathi Y, Shamshiri M. The study of the causes of students' academic probation in Hamadan University of Medical Sciences; 2001-2002. *Strides in Development of Medical Education*. 2006; 3(1): 33-42. [Persian]
- 4- Bligh J. Identifying the core curriculum: The Liverpool approach. *Medical Teacher*. 1995; 17(4): 383-90.
- 5- Bass EB, Fortin AH, Morrison G, Wills S, Mumford LM, Goroll AH. National survey of clerkship directors in internal medicine on the competencies that should be addressed in the medicine core clerkship. *The American Journal of Medicine*. 1997; 102(6): 564-71.
- 6- White R, Ewan Ch. *Clinical teaching in nursing*. London, Chapman and Hall 1995; 1-8.
- 7- Van Niekerk JP. WFME Global standards receive ringing endorsement. *Medical Education*. 2003; 37(7): 585-6.
- 8- Amiresmaili M, NekoeiMoghadam M, Moosazadeh M, Pahlavan E. Challenges of general practice education in Iran: A qualitative study. *Strides in Development of Medical Education*. 2012; 9(2):118-31. [Persian]
- 9- Jafari F, Hakimian M, Saburi M. What is the Clinical Skills Learning Center (CSLC)? *Iranian Journal of Medical Education*. 2001; 1 (3):21-29. [Persian]
- 10- Khajehazad M, Yamani douzisorkhabi M, Zareimahmoodabadi A, Naghizadeh J. Assessing the quality of general medicine curriculum in Baqiyatallah University based on Iranian national and WFME global standards. *Iranian Journal of Medical Education*. 2010; 10(4): 417-29. [Persian]
- 11- Assadullahi P, Afshari P. The comparison of tutors' and students' opinions in respect to present academic condition. *Iranian Journal of Medical Education*. 2002; 2 (0) :14-15. [Persian]
- 12- Kebriaei A, Roudbari M. Quality gap in educational services at Zahedan University of Medical sciences: Students viewpoints about current and optimal condition. *Iranian Journal of Medical Education*. 2005; 5(1):53-61. [Persian]
- 13- Rolf IE, Sanson-Fisher RW. Translating learning principles into practice: A new strategy for learning clinical skills. *Medical Education*. 2002; 36(4): 345-52.
- 14- Wong BM, Levinson W, Shojanian K. Quality improvement in medical education: Current state and future directions. *Medical Education*. 2012; 46(1): 107-19.

- 15- Boonyasai R, Windish D, Chakraborti C, Feldman L, Rubin H, Bass E. Effectiveness of teaching quality improvement to clinicians: A systematic review. *The Journal of the American Medical Association*. 2007; 298(9): 1023–37.
- 16- Wong B, Etchells E, Kuper A, Levinson W, Shojania K. Teaching quality improvement and patient safety trainees: A systematic review. *Academic Medicine*. 2010; 85(9): 1425–39.
- 17- Seifuashemi M, Amin Beydokhti M, Yazdiha M, Nabavi M, Faranoosh M. Internal evaluation as a means of promoting the quality of education in the department of pediatrics of Semnan University of Medical Sciences. *Koomesh*. 2001; 2(3): 167-175. [Persian]
- 18- O'Reilly C, O'Reilly R. The Gourman report: Misinformation about the quality of graduate social work education. *Research in Higher Education*. 1987; 27(1): 85-90.
- 19- Bazrafkan L, Dehghani M, Dehbozorgian M. A comparison of academic staff and students opinions toward medical education process. *Iranian Journal of Medical Education*. 2002; 2(2): 17-17. [Persian]
- 20- Chan WP, Wu TY, Hsieh MS, et al. Students' view upon graduation: A survey of medical education in Taiwan. *BMC Medical Education*. 2012, 12:127.
- 21- Nejabat M, Hashempur MH, Heydari M, Amini M. The conformity of educational programs to the educational priorities of medical doctors; A study in Department of Ophthalmology, Shiraz University of Medical Sciences. *Strides in Development of Medical Education*. 2012; 9(2): 191-7. [Persian]
- 22- Mousavi S, Bazargan A, Malek F, et al. Self evaluation for quality improvement in Department of Internal Medicine of Semnan University of Medical Sciences. *Koomesh*. 2000; 1(2):11-18. [Persian]
- 23- Mortazavi S, Razmara A. Medical student satisfaction in different educational locations. *Iranian Journal of Medical Education*. 2001; 1(3): 51-54. [Persian]
- 24- Hosseinpour M, Behdad A, Samii H. Assessment of medical interns opinion about education in surgery courses in Isfahan University of Medical Sciences. *Iranian Journal of Medical Education*. 2001; 1(3) :30-5. [Persian]
- 25- Allahyary E, Maghsoodi B, Taregh S, Askarian M, Falahat M. The assessment of the opinion of the anesthesia attendings, medical externs and interns regarding the educational objectives of anesthesia internship course. *Iranian Journal of Medical Education*. 2002; (2):10-10. [Persian]
- 26- Bazzazi N, Falahinia G, Yavarikia A, Houshmand B. Medical students' viewpoints about the quality of education in outpatient clinics in Hamedan University of Medical Sciences in 2007. *Iranian Journal of Medical Education*. 2011; 11(2): 167-173. [Persian]
- 27- Khadivi R, Khosravi S. The viewpoints of interns and clerkship students about community medicine course. *Iranian Journal of Medical Education*. 2004; 4(2): 123-128. [Persian]

Satisfaction of Shahid Sadoughi University of Medical Sciences' alumni about the quality of medical education

S.J. Mirmohammadi (MD)¹, A. H. Mehrparvar (MD)², M. Bahaloo (MD)^{*3}, M. H. Davari (MD)⁴

1,2- Department of Occupational Medicine and Industrial Diseases, Shahid Sadoughi University of Medical sciences, Yazd, Iran

3- Industrial Diseases Research Center, Shahid Sadoughi University of Medical sciences, Yazd, Iran

4- Department of Occupational Medicine, Shahid Sadoughi University of Medical sciences, Yazd, Iran

Received: 6 Mar 2013

Accepted: 3 Jul 2013

Abstract

Introduction: In order to achieve acceptable quality in educations, the quality of learning should be assessed. opinion of alumni in assessment of the quality of education is important, This study aims to assess the quality of medical education in basic and clinical sciences according to the opinion of alumni of Sadoughi University of Medical Sciences during 2008-2012

Method: This cross-sectional study conducted on alumni graduated from 2008-2012. Data was collected using a questionnaire which validity and reliability was confirmed. The questions were asked from 183 individuals were interviewed by telephone in 2012.

Results: Mean satisfaction score of quality of education was 3.86/5 and 3.18/5 for basic and clinical sciences, respectively. The average satisfaction score for regular presence of faculty members in classes was 4.11/5 and 3.98/5 for basic and clinical sciences, respectively. The difference between the two groups regarding the satisfaction from quality of education was not different (P=0.237). However, this difference was significant for satisfaction from regular presence in classes and time spent for education (P<0.001).

Conclusion: The condition of education in Yazd University of Medical Sciences was satisfactory from the alumni viewpoint and the satisfaction level was higher for basic sciences than clinical science education

Keywords: Quality, medical education, basic sciences, clinical, satisfaction.

*Corresponding author's email: drbahaloo@gmail.com

This paper should be cited as:

Mirmohammadi S. J, Mehrparvar A. H, Bahaloo M, Davari M. H. *Satisfaction of Shahid Sadoughi University of Medical Sciences' alumni about the quality of medical education.* Journal of Medical Education and Development. 2013; 8(2): 36-46